

ELS PAÏSOS DE L'EST PROPOSEN LA REDUCCIÓ DE TROPES

## Set a Budapest

El final de la cimera realitzada a Budapest la setmana passada pels caps d'estat i del partit comunista de l'URSS i els seus sis aliats europeus acabà dimecres amb la presentació d'una proposta de reducció de tropes i armes convencionals en tot Europa.

M. Aloi

**L**a proposta pretén que fins a principis de la dècada dels noranta les forces convencionals dels països de l'OTAN i el Pacte de Varsòvia siguin reduïdes en més d'un milió de soldats i havia estat anunciada ja per Mikhaïl Gorbatxev en el discurs davant el congrés del Partit Socialista Unificat d'Alemanya Democràtica, el passat 18 d'abril, a Berlín Oriental.

Amb ella és evident que el líder soviètic pretén continuar la seua política de diàleg amb el món occidental, que ja és coneguda en els països de l'est —tan prestos a batejar amb pomposos noms les iniciatives dels seus dirigents— com «ofensiva per la pau».

Dos aspectes són els que destaquen principalment de la trobada a Bela Kíraly, la residència oficial del president Janos Kadar. D'una banda, el fet que la proposta siga formulada en el marc d'una reunió del Consell Consultiu del Pacte de Varsòvia, i no com una iniciativa particular de l'URSS. Anecdòticament, va ser presentada als reformadors pel vice-ministre hongarès d'Afers Exteriors Miklos Barity. De l'altra, que aquesta proposta supere àmpliament el marc que quedà establert durant tretze estèrils anys en les conferències de Viena per a la Reducció Mútua i equilibrada de forces militars (MBFR), que intenten la reducció de tropes de les dues aliances en l'Europa Central.

En el primer dels casos es tracta clarament d'una continuació de la política —impulsada per Gorbatxev en el moment de l'arribada al Kremlin— de corresponsabilització de tots els membres de la seua aliança militar en els grans temes de desarmament. Una tesi aquesta de la «corresponsabilització» que el número u soviètic tracta de mimar especialment. I per raons gens difícils de perfilar: la tensa situa-

ció a Polònia, el degradament de les relacions amb Romania i l'atmosfera de malestar que comença a respirar-se a l'Alemanya Democràtica dibuixen un panorama preocupant respecte a les aliances europees de l'URSS.

L'accident de la central nuclear de Txornòbil ha crispat més encara els nervis d'alguns dels aliats europeus de l'URSS —crispació que no ha desaparegut ni en saber-se que bona part de la radiació detectada no provenia de la central soviètica, sinó de la central alemanya federal de Hamm—, i que obligà de fet durant la cimera a una declaració de Valery Legasov, de l'Institut d'Investigació Nuclear, anunciant que l'URSS i els seus aliats estan estudiant mesures de compensació dels danys produïts arran de la fuita radioactiva de la central ucraïnesa.

Gorbatxev no vol trobar-se amb sorpreses en el seu coixí europeu i, per aquesta raó, realitza constantment gestos que pretenen consagrar un poder igual de decisió —de fet irreal— entre els set. A Sofia, a l'octubre passat, Gorbatxev encara presentà una proposta similar com una iniciativa de la Unió Soviètica. Aquesta vegada ja han estat l'URSS, l'Alemanya Democràtica, Polònia, Txecoslovàquia, Hongria, Bulgària i Romania els autors col·lectius i formals de la proposta. Deixant clar, però, que aquesta ha partit de Moscou.

Pel que fa al segon dels aspectes destacables, és indubtable l'espectacularitat del document que intenta comprometre tot el continent, de l'Atlàntic als Urals, i que abasta mitjans de destrucció convencionals i reducció de tropes.

Així, «en vista de la urgència que revesteix la tasca d'evitar una con-



frontació militar», els països del Pacte de Varsòvia pretenen la creació d'un organisme multinacional —en el qual inclús podrien incloure's països neutrals o no alineats (com la waldheimiana Àustria, Suïssa, Finlàndia i Iugoslàvia), el qual vetlaria pel compliment d'aquesta proposta de reduir en un milió el nombre de soldats establits sobre territori europeu —incloïes evidentment les tropes nord-americans i del Canadà instal·lades en els països occidentals.

Tot i que la proposta no fa referències concretes a l'armament nuclear, sí que s'hi contempla una proposta de reducció dels coets operatius-tàctics d'un abast de fins a mil quilòmetres.

El Pla de Budapest conté, també, una sèrie de mesures addicionals, entre les quals destaca la destrucció d'armament retirat, la limitació de maniobres militars, la creació de franques lliures d'armes nuclears i químiques i l'establiment de nous canals informatius entre els dos blocs.

Finalment, s'assenyala que el seu compliment s'efectuaria d'una forma escalonada, que permetria primer una reducció de 100.000 o 150.000 homes en el termini d'un o dos anys, i per part de cadascuna de les dues aliances militars, la qual donaria pas a la reducció posterior «en un vint-i-cinc per cent» de les tropes actuals, per assolir finalment l'objectiu del milió de soldats menys sobre territori europeu. El pla elaborat pels països de l'est conté



clares referències, d'una manera molt concreta, a la reducció de l'aviació tàctica —és a dir, capacitada per a atacar territori de l'altra aliança— tant de l'OTAN com del Pacte de Varsòvia.

A Occident hi ha la impressió que amb aquesta espectacular declaració l'URSS pretén, en realitat, retirar d'una manera discreta les armes nuclears de menor importància i, molt en particular, les instal·lades a l'Alemanya Oriental, que han produït discrepàncies evidents entre Eric Honecker i Mikhaïl Gorbatxev, i Txecoslo-

vàquia, que queden equiparades en el text als vells coets EUA i a part de les forces nuclears britàniques i franceses.

Com sempre, però, la reacció occidental ha tingut —tot i que la consideració de la proposta oriental com a «propagandística» no és discutida— matisos diferents a Brussel·les i a Washington. El president Reagan porta ja un temps empipat amb les propostes soviètiques, les quals considera que no van adreçades en realitat a les finalitats que aparenten, sinó a pressionar sobre l'opinió pública i so-

*Una proposta de reducció d'armament que no ha estat formulada només per l'URSS.*

bre els governs europeus. La Casa Blanca ja accepta com a inevitable el fet que la visió que els europeus tenen de la Unió Soviètica és més favorable que ho era fa uns anys i que, en canvi, comença a configurar-se una altra dels Estats Units com la potència intransigent que no accepta seure a la taula de les negociacions. Els procediments usats per Moscou per fer públiques les seues propostes és adduït en aquests cas pel Departament d'Estat com a impediment greu perquè puguin ser preses en consideració: «Els fan la proposta per veure què en pensen a Europa Occidental i si poden crear diferències entre els Estats Units i els nostres aliats. Si no ho aconseguen, les retiren, i en pau», ha dit un portaveu de Washington com a tota resposta quan els informadors li preguntaven pel pla de Budapest. Més tard afegiria que aquestes coses són molt serioses i que no se n'ha de fer un espectacle.

A Brussel·les, en canvi, un portaveu de lord Carrington indicà que «l'Aliança Atlàntica acull favorablement qualsevol proposta constructiva», no sense recordar que el Pacte de Varsòvia hi manté —segons les xifres de l'OTAN— quatre milions de soldats i l'OTAN un poc més de dos i mig. □